

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Загальна теорія держави та конституційні основи публічної влади»

Галузь знань	28 «Публічне управління та адміністрування»	Викладачі
Шифр та назва спеціальності	281 «Публічне управління та адміністрування»	
Назва освітньо-професійної програми	Публічне управління та адміністрування	
Рівень вищої освіти	другий (магістерський) (освітньо-професійний)	
Статус навчальної дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	обов'язкова	
Форма навчання	заочна	РАДИШ Ярослав Федорович доктор наук з державного управління, професор

Загальна інформація про дисципліну

Анотація до дисципліни	<p>дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що забезпечують базову підготовку фахівців з публічного управління та адміністрування і входить до циклу гуманітарної та соціально- економічної підготовки магістрів за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування».</p> <p>Конституційні засади державного ладу та побудови системи органів публічного врядування займають центральне місце в системі державної влади будь-якої країни, формують державний лад та відповідний політичний режим, вирішальним чином впливають на владно-суспільні відносини, державну політику та усі процеси публічного врядування, що обумовлює важливе значення вивчення дисципліни «Загальна теорія держави та конституційні основи публічної влади».</p>
Мета дисципліни	<p>сутності конституційних і організаційно-правових засад розбудови системи публічного врядування України; ознайомлення слухачів з основними засадами загальної теорії держави та конституційних основ публічної влади з огляду на норми Конституції України, забезпечення засвоєння слухачами базових теоретичних засад щодо становлення, формування та перспектив подальшого розвитку публічної влади в рамках конституційних норм, опанування ними методики правового аналізу конституційних норм реалізації публічної влади.</p>
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	<ul style="list-style-type: none"> – основні поняття курсу: конституція, конституціоналізм, публічна влада, виконавча влада, уряд, міністерство, відомство, місцеве самоврядування, референдум; – історія становлення української публічної влади на основі ідей конституціоналізму; – основні форми прямого народовладдя: вибори та референдум, їх вплив на діяльність органів публічної влади; – повноваження Президента України в рамках реалізації публічної влади; – система органів виконавчої влади згідно норм Конституції України; – система органів місцевого самоврядування згідно норм Конституції України; – конституційні принципи організації та діяльності органів державної влади; – Верховна Рада України як законодавчий орган та її вплив на розвиток публічної влади; <p>вміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> – аналізувати норми Конституції України, які регулюють створення та діяльність органів публічної влади в Україні; – визначати основні етапи розвитку конституціоналізму в Україні та його вплив на становлення публічної влади; – уміти визначати сутність конституційного ладу в Україні; – аналізувати доктрину поділу влади; – визначати повноваження Президента України щодо реалізації публічної влади в державі; – визначати повноваження уряду, центральних органів виконавчої влади та їх компетенцію щодо реалізації публічної влади; – уміти складати звернення громадян (скарги, клопотання, пропозиції) до органів публічного управління;

– здійснювати аналіз правових засад Конституції щодо місцевого самоврядування в Україні;

– визначати порядок обрання та призначення посадових осіб органів публічного управління у відповідності до норм Конституції України.

способи мислення:

– формування суджень – форми відображення об’єктивної дійсності, яка полягає у ствердженнях наявності або відсутності ознак, властивостей або відносин у публічній владі, що зазначені в Конституції України;

– пропонування міркувань – низки пов’язаних суджень, спрямованих на те, щоб з’ясувати істинність якої-небудь думки у сфері конституційних основ публічної влади, доведення її або заперечення;

– створення умовиводів – виведення з одного або декількох суджень щодо певних відносин у публічній владі, що походять з конституційних норм;

– генерування понять – пізнання сутності предметів і явищ у межах конституційних основ публічної влади в їх істотних зв’язках, узагальнення їх істотних ознак.

професійні, світоглядні і громадянські якості:

– здатність використовувати знання, вміння та навички для теоретичного та практичного освоєння проблем і перспектив розвитку конституційних основ публічної влади та планувати, організовувати, реалізовувати, презентувати відповідні наукові дослідження;

– здатність до визначення основних етапів розвитку конституціоналізму в Україні та його вплив на становлення публічної влади;

– ґрунтовні знання історичних засад розвитку конституційних основ публічної влади в Україні й становлення відповідних інститутів за кордоном;

– ґрунтовні знання класичного та сучасного наукового інструментарію дослідження соціально-економічних явищ та процесів у галузі конституційних основ публічної влади;

– здатність організовувати та проводити аналітичні дослідження, використовуючи сучасну методологію та інформаційні технології;

– демонструвати розуміння головних ідей теорії держави та основ публічного управління при виробленні управлінських рішень у процесі державотворення;

– здатність застосовувати одержані знання з конституційних основ публічної влади для формулювання нових теоретичних трактувань і положень, практичних адресних рекомендацій і пропозицій;

– здатність виявляти та розуміти причинно-наслідкові зв’язки між розвитком конституціоналізму та його впливом на становлення публічної влади, ідентифікувати та оцінювати фактори впливу;

– здатність використовувати знання, вміння та навички для теоретичного та практичного освоєння проблем і перспектив розвитку конституційних основ публічної влади та планувати, організовувати, реалізовувати, презентувати відповідні наукові дослідження;

– ґрунтовні знання особливостей, інструментарію, новітніх тенденцій розвитку конституційних основ публічної влади, управління архівною справою.

морально-етичні цінності:

	<ul style="list-style-type: none"> – сформулювати уявлення про моральні цінності людини; – здатність висловлювати своє судження про роль і значущість моральних цінностей у житті людини; – формувати вміння аналізувати мотиви та вчинки людей, моделювати та розв’язувати ситуації, пов’язані з виконанням обов’язків у колективі; – розвивати почуття відповідальності за свій вибір та наслідки вчинків; – виховувати самостійність, волю, моральність.
Результати навчання	<ul style="list-style-type: none"> – норм Конституції України, які регулюють створення та діяльність органів публічної влади в Україні; – головних понять та термінології конституційних основ публічної влади; – теоретичних та прикладних засад державного управління, сутності побудови розвинених держав за формою державного устрою, за формою державного управління та політичним режимом; – сутності конституційного та державного ладу в Україні; – основних етапів історії становлення публічної влади на засадах конституції в Україні та світі; – основних етапів розвитку конституціоналізму в Україні та його впливу на становлення публічної влади; – системи організації та меж компетентності органів публічної влади, закріплені у нормах Конституції; – адміністративно-територіального устрою України та його відображення в структурі органів публічної влади; – конституційної системи і видів органів державної влади та місцевого самоврядування; – повноважень Президента України, Верховної Ради України щодо формування та реалізації публічної влади в державі; – повноважень Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади та їх компетенцію щодо реалізації публічної влади; – теоретичних та прикладних засад вироблення й аналізу державної політики, основ та технологій прийняття державно-управлінських рішень; – основних ознак органу державної влади та його конституційного статусу; – визначених нормами Конституції повноважень територіальних громад щодо впливу на діяльність органів публічної влади.
Обсяг дисципліни	Загальний обсяг дисципліни: 3 кредити ЄКТС (90 годин). В тому числі лекції – 8 годин, практичні заняття – 4 години, тест-залік – 2 година, самостійна робота – 76 годин.
Форма підсумкового контролю	Залік
Терміни викладання	Дисципліна викладається у 1-му семестрі

Інформація про консультації

Щодня у листопаді-грудні 2020 січні 2021 року з 09.00 до 15.30 в онлайн режимі за винятком неділі

Програма дисципліни

Назви тем (модулів)		Зміст тем
1	Загальні засади конституційного ладу України.	Генезис виникнення й розвитку інституту "Основного Закону" та конституціоналізму. Поняття та сутність Конституції, предмет та межі конституційного регулювання. Функції Конституції. Об'єкти конституційного регулювання. Конституція і конституціоналізм. Основні етапи розвитку Конституції України та відображення в них ролі публічної влади. Політико-правова характеристика становлення конституційної системи незалежної України. Витоки та перспективи розвитку Конституції України 1996 року.
2	Конституційний лад України та система органів публічного врядування.	Поняття, сутність та система загальних засад конституційного ладу в Україні. Права людини і суверенітет народу як основа українського державотворення. Верховенство права, поділ влади, територіальна цілісність і єдність держави як конституційні принципи. Форма держави: правління, політичний режим, державний устрій. Територіальна організація влади та адміністративно-територіальний поділ України. Конституційно-правові форми народовладдя в Україні: референдум, вибори, звернення громадян.
3	Конституційно-правові засади організації та діяльності органів державної влади в Україні.	Верховна Рада як єдиний орган законодавчої влади в Україні. Президент України – Гарант Конституції та глава держави. Кабінет Міністрів України як вищий орган у системі органів виконавчої влади, інші органи виконавчої влади. Конституційно-правовий статус місцевих органів виконавчої влади. Система та основні принципи місцевого самоврядування в Україні. Депутатський корпус. Органи територіальної самоорганізації громадян.

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Опрацювання лекційного матеріалу	30 год.
Практичне заняття 1: «Загальні засади конституційного ладу України»	12 год.
Практичне заняття 2: «Конституційний лад України та система органів публічного врядування»	12 год.
Практичне заняття 3: «Конституційно-правові засади організації та діяльності органів державної влади в Україні»	12 год.
Підготовка та захист індивідуальної роботи	8 год.
Підготовка до іспиту/іспиту у форматі тесту/заліку	4 год.
Іспит/ іспит у форматі тесту/залік	2 год.

Список орієнтовних напрямків тем індивідуальної роботи

1. Історико-культурні та соціально-економічні передумови виникнення інституту «основного закону (lex fundamentalis) держави» як важливого елементу загальноєвропейської культури.
2. Поняття та сутність Конституції, її юридичні властивості.
3. Предмет та межі конституційного регулювання. Функції Конституції.
4. Об'єкти конституційного регулювання. Форма і структура Конституції.
5. Конституція і конституціоналізм. Поняття, сутність та характерні ознаки конституціоналізму як політико-правового явища.
6. Політико-правова характеристика пам'ятки правової думки – «Руська правда» Ярослава Мудрого.
7. Політико-правова характеристика пам'ятки правової думки – Литовські статuti.
8. Політико-правова характеристика пам'ятки правової думки – Конституція Пилипа Орлика.
9. Політико-правова характеристика пам'ятки правової думки – “Начерки Конституції Республіки” Григорія Андрузького.
10. Політико-правова характеристика пам'ятки правової думки – «Проект основаній устава українського общества «Вольний Союз» – «Вільна Спілка» Михайла Драгоманова.
11. Політико-правова характеристика пам'ятки правової думки – конституційного проекту Михайла Грушевського 1905 року.
12. Політико-правова характеристика пам'ятки правової думки – універсалів Української Центральної Ради.
13. Конституційне законодавство Української Народної Республіки.
14. Конституційне законодавство Західноукраїнської Народної Республіки.
15. Конституційне законодавство Української Гетьманської Держави.
16. Конституційне законодавство Карпатської (Закарпатської) України.
17. Конституційне законодавство Української РСР.
18. Політико-правова характеристика Декларації про державний суверенітет України.
19. Політико-правова характеристика Акту проголошення незалежності України.
20. Політико-правова характеристика проекту Конституції України 1 липня 1992 року.
21. Політико-правова характеристика проекту Конституції України 26 жовтня 1993 року.
22. Політико-правова характеристика Конституційного Договору між Верховною Радою України та Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України.
23. Загальний огляд конституційних проектів України 1995-1996 років.
24. Витоки та перспективи розвитку Конституції України 1996 року.
25. Права людини і суверенітет народу як основа українського державотворення.

26. Форма держави: правління, політичний режим, державний устрій.
27. Основні форми прямого народовладдя: вибори та референдум.
28. Верховенство права, поділ влади, територіальна цілісність і єдність держави як конституційні принципи.
29. Конституційні засади політичної та ідеологічної різноманітності суспільного життя.
30. Ідеологія українського державотворення.
31. Конституційне закріплення власності, підприємництва, соціальної спрямованості ринкової економіки.
32. Місце і роль політичних партій, громадських організацій, релігійних громад і церкви, засобів масової інформації у процесі становлення демократичної, соціальної і правової держави.
33. Державно-правові ознаки суверенітету. Державні символи України (Державний герб, України, Державний прапор України, Державний гімн України) та інші атрибути української державності.
34. Конституційно-правовий статус української нації, корінних народів і національних меншин в Україні, гарантії їх вільного розвитку.
35. Територія держави як об'єкт конституційно-правового регулювання.
36. Конституційно-правовий статус кордонів держави, територіальна юрисдикція.
37. Державна територія України (поняття, основні етапи формування, проблема співвідношення державної території з українською етнічною територією). Державний кордон України.
38. Україна – унітарна держава. Територіальна автономія в унітарній державі: статус Автономної Республіки Крим.
39. Адміністративно-територіальний устрій України: Автономна Республіка Крим, область, район, місто, селище, село. Порядок утворення адміністративно-територіальних одиниць.
40. Статус адміністративно-територіальних одиниць та порядок його зміни. Організація влади в адміністративно-територіальних одиницях.
41. Столиця України: особливості політико-правового статусу міста Києва.
42. Форми безпосереднього волевиявлення українського народу.
43. Способи формування державних органів: вибори, призначення, спадкування, їх вплив на соціально-політичну природу і статус державних органів.
44. Поняття і види виборів в Україні. Вибори як спосіб обрання народних депутатів України, Президента України, голів і депутатів місцевих рад, сільських, селищних і міських голів.
45. Виборче право і виборча система. Об'єктивне і суб'єктивне виборче право. Активне і пасивне виборче право. Принципи виборчого права.
46. Види виборчих систем: мажоритарна, пропорційна та змішана; їх основні відмінності.
47. Висунення кандидатів, суб'єкти права висунення кандидатів. Гарантії діяльності висунених кандидатів.
48. Поняття і види референдумів. Предмети всеукраїнського та місцевих референдумів.
49. Порядок організації та проведення всеукраїнського та місцевих референдумів. Юридична сила рішень всеукраїнського та місцевих референдумів.
50. Збори громадян та інші форми визначення громадської думки.

51. Відкликання народних депутатів України, депутатів та голів місцевих рад.
52. Звернення громадян. Порядок розгляду пропозицій, заяв і скарг громадян.
53. Відповідальність за порушення законодавства про звернення громадян.
54. Поняття та основні ознаки органу державної влади.
55. Конституційний статус органу державної влади. Конституційна система і види органів державної влади.
56. Конституційні принципи організації та діяльності органів державної влади.
57. Правова природа парламенту держави, його місце і роль у системі органів держави.
58. Становлення парламентаризму в Україні.
59. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України: порядок формування, строк повноважень, дострокове припинення діяльності, структура, повноваження, форми роботи.
60. Постійні комітети, тимчасові комісії та інші органи Верховної Ради України. Депутатські групи та фракції.
61. Конституційно-правовий статус народного депутата України.
62. Право законодавчої ініціативи. Законодавча діяльність і законодавчий процес у Верховній Раді України.
63. Правова природа, соціальне призначення і політична роль інституту глави держави. Формування інституту глави держави в Україні.
64. Місце і роль Президента України в конституційній системі України.
65. Повноваження Президента України, їх класифікація. Відповідальність глави держави.
66. Акти Президента України, їх контрасигнація. Адміністрація (Офіс) Президента України, її правовий статус.
67. Правова природа уряду – Кабінету Міністрів України, його місце в системі органів державної влади.
68. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України: місце в системі органів виконавчої влади, структура, порядок утворення, основні напрями діяльності, акти, відповідальність.
69. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади. Конституційно-правовий статус місцевих органів виконавчої влади.
70. Інститут місцевого самоврядування в Україні: історико-правовий огляд.
71. Система та основні принципи місцевого самоврядування в Україні, економічна, фінансова база місцевого самоврядування.
72. Будь-які інші теми, самостійно запропоновані слухачем та безпосередньо пов'язані з тематикою конституціоналізму.

Список рекомендованих джерел

Базова література

1. Актуальні проблеми конституційного права України : [Підруч.] / за заг. ред. проф. Олійника А. Ю. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 554 с.
2. Конституційне право України : [Підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / За ред. академіка АПрН України, д. ю. н., проф. Ю. М. Тодики, д. ю. і п. н., проф. В. С. Журавського. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2002. – 544 с.
3. Конституційне право України : [Підруч.] / В. І. Чушенко, І. Я. Заяць; за заг. ред. В. І. Чушенка; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – [Вид. 2-е, допов. і переробл.] — К. : Ін Юре, 2009. — 547 с.
4. Конституційне право України : [Посібник для підготов. до іспиту] / Ю. Г. Барабаш [та ін.]; за заг. ред. Ю. Г. Барабаша. – Х. : Право, 2012. – 303 с.
5. Конституційне право України: [Підруч.] / за заг. ред. В. Л. Федоренка. – [4-е вид., перероб. і доопр.; передмова проф. В. М. Шаповала.] – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 727 с.
6. Кравченко В. В. Конституційне право України : [Навч. посіб.] / В.В. Кравченко. – К. : Атіка, 2002. – 479 с.
7. Погорілко В.Ф. Конституційне право України. Академічний курс: [Підруч.] У 2-х т. / В.Ф. Погорілко, В.Л.Федоренко. – Т.1 / За ред. В.Ф. Погорілка. – К. : ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2006. – 544 с.
8. Погорілко В.Ф. Конституційне право України : [Підруч.] / В.Ф. Погорілко, В.Л.Федоренко ; МОНУ ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАНУ ; Київський ун-т права; за заг. ред. В.Ф. Погорілка. – [2-ге видання, перероб., та доп.] – Київ : Правова єдність, 2010. – 432 с.
9. Фрицький О.Ф. Конституційне право України : [Підруч.] / О.Ф.Фрицький.– К. : Юрінком Інтер, 2002. – 536 с.

Допоміжна література

10. Абетка політична : навчальний посібник. / М. Д. Городок, А. В. Карташов, О. В. Радченко. – К. : Вид-во "ВАДНДУ ", 2016. – 400 с.
11. Годованець В.Ф. Конституційне право України : [Консп. лекц.] / В.Ф. Годованець. – К. : МАУП, 2010. – 216 с.
12. Колодій А.М. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : [Підруч.] / 2-е вид., перероб. і доп. / А.М.Колодій, А.Ю.Олійник. – К. : Юрінком Інтер, 2007. – 504 с.
13. Конституція України в актах Конституційного Суду України (аналітичний огляд та коментар) / А. Стрижак. – К. : Ін Юре, 2010. – 629 с.
14. Конституція та засади конституційного ладу України у питаннях та відповідях : [Навчал. посіб.] / Є. І. Григоренко, О. С. Передерій. – Х. : ХУПС, 2010. – 171 с.
15. Конституційна юрисдикція : [Підруч.] / Ю. Г. Барабаш [та ін.]; за ред. Ю. Г.Барабаша, А. О. Селіванова; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». – Х. : Право, 2012. – 166 с.
16. Конституційне право України: [Підруч.] / за заг. ред. В. Л. Федоренка. – [4-е вид., перероб. і доопр.]. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 727 с.
17. Муніципальна влада в Україні : проблеми теорії та практики [Текст] / О. В. Батанов; [відп. ред. М. О. Баймуратов]; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К. : Юридична думка, 2010. – 653 с.
18. Місцеве самоврядування в Україні : євроінтеграційний шлях : Колективна монографія / Р. М, Плющ, І. П. Лопушинський, О. В. Радченко та ін. – К. : РІД НА МОВА, 2016. — 808 с.

19. Політична модернізація : [підручник] (/ В. Б. Дзюндзюк, О. В. Радченко, О.А.Котуков. – Х. : Вид-во АДНДУ, 2011. – 400 с.

20. Теоретико-методологічні засади реформування системи державного управління в Україні : навч. посіб. / Буренко Т.О., Гусєв В.О., Пархоменко-Куцевіл О.І. – К. : НАДУ, 2015. – 175 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті:

21. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року [Електронний ресурс] - Режим доступу: [http://zakon 3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр).

22. Верховна Рада України : офіційний веб-портал [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws>.

23. PRAVO.BIZ.UA : Юридична бібліотека [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://pravo.biz.ua>.

24. Електронна юридична бібліотека [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://pravo-ukraine.org.ua/resyrsi/biblioteka>.

25. Юристконсульт : Народний правовий портал (Коментовані кодекси, науково-практичні коментарі чинного законодавства) [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://legalexpert.in.ua/komkodeks.html>.

Загальна схема оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою		Нарахування балів	Бали нараховуються таким чином:
		для іспиту	для заліку		
91-100	A	Відмінно	зараховано		
81-90	B	Добре			
71-80	C				
61-70	D	Задовільно			
51-60	E				
31-50	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання		
0-30	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною шкалою і становить: за поточну успішність (виконання практичних занять та контрольних робіт) – до 40 балів, за результати іспиту/заліку – до 60 балів.

Оцінювання за складовими дисципліни

Відвідування лекцій (за кожну лекцію)	5 балів	політика опанування дисципліни	
Практичне заняття 1: «Загальні засади конституційного ладу України»	5 балів	Відвідування (участь в дистанційному режимі при он-лайн викладанні лекцій)	Кожне заняття
Практичне заняття 2: «Конституційний лад України та система органів публічного врядування»	5 балів		
Практичне заняття 3: «Конституційно-правові засади організації та діяльності органів державної влади в Україні»	5 балів	Дотримання принципів академічної доброчесності	Повне дотримання умов академічної доброчесності
Підготовка реферату	10 балів		
Підготовка та захист самостійної домашньої роботи	30 балів	Умови зарахування пропущених занять (в т.ч. пропущених онлайн-лекцій)	Написання рефератів
Іспит/ іспит у форматі тесту/залік	60 балів		
усього	100		